

Çalışan Personele Borç Para Vermek.

Firmalar çalışanlarına; motivasyon sağlamak, firmaya karşı güvenini ve bağlılığını artırmak için zaman zaman ikramiye, prim, emeklilik sigortası gibi çeşitli menfaatler sağlamaktadır.

Bu menfaatler direkt ödemelerin yanı sıra personelden geri almak üzere bazen uzun bazen de kısa vadeli finansal destek, borç para verme şeklinde olabilmektedir. Çalışanlara konut edinme, evlenme, ev eşyası, araç satın alma veya çocuk evlendirme gibi kısa vadeli tüketim ihtiyaçlarının finansmanı sağlanmaktadır.

Bu finansmanın sağlanması; çalışanına borç para veren firma ile çalışan arasında oluşan hukuki durum esas olarak ödünç para verme (karz) akdi çerçevesindeki ilişkidir. Ödünç para veren parasının kullanım hakkını bir süreliğine ödünç alana vermesi demektir, ödünç alanın da bu kullanım hakkını bir süre sonra parayı ödünç verene iade etmesi demektir. Bu nedenle bu tür borç para verme işlemlerinde şirket ile çalışan arasında ödünç para alma ve verme ilişkisi olduğu tartışmasıdır

Söz konusu işlemleri iş avansı olarak açıklamak mümkün müdür? İş avansı verilmesinde amaç, şirketlerin ticari faaliyetlerini idame ettirmek amacıyla çalışanlar tarafından yapılacak masrafların önceden karşılanmasıdır. Ancak bu alış veriş iş avansı olarak açıklama durumunda kalındığında iş avansının kısa bir süre sonra bu avansın harcama belgeleri ile birlikte kapatılması ve bu avans dolayısıyla herhangi bir faiz veya başka bir farkın çalışandan alınmaması gerekir. Pratik olarak bu şekilde izah etmek zordur. İş avansı adı altında verilen borçların daha sonra nakit olarak çalışanların maaşından kesilmesi ve bu işlemin mutad olarak yapılması personele borç para verildiğinin bir karinesidir.

Türkiye’de ödünç para verme işlerini sadece ikrazatçılar yapabilir. İkrazatçı; devamlı ve mutad meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para verme işlerine aracılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişilerdir.

Buna göre ikrazatçılar dışında borç para verme işinin yapılması yasal olarak mümkün değildir. Bu nedenle şirketlerin çalışanlarına borç para vermesi 30.09.1983 tarih ve 90 nolu Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname gereğince **yasak** işlemdir. **Çalışanlarına hangi gerekçe ile olursa olsun borç veren firmalar kanunlar çerçevesinde tefeci olarak kabul edilerek, haklarında yasal işlem yapılma riski ile karşı karşıyadırlar.**

*Ancak bu yasakla ilgili bir istisna bulunmaktadır. Bu istisnaya göre kişilerin doğrudan, ortak veya iştirakleri vasıtasıyla ortaklık ilişkisi içinde buldukları diğer tüzel kişilere ödünç para vermeleri ve grup şirketlerinin kendi aralarında borçlanması **ikrazat sayılmamaktadır***

Tefecilik: 90 nolu Kararnameye göre ikrazatçılık yapmak üzere izin alınmadan, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işlemlerinin yapılması tefecilik sayılır. Tefecilik yaptığı mahkemece sabit görülenlerin işyerleri, Valiliklerce kapatılır. Tefeciler ayrıca 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasıyla birlikte 50 bin liradan az olmamak kaydıyla, sağladıkları menfaatlerin 5 katı ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Yukarıdaki açıklamalara göre Çalışana verilen borç paralar iş avansı olarak göstermenin pratik uygulamada olmayacağı gibi işvereni de tefecilikle suçlayacak bir duruma sürüklemektedir.

Peki Personele Verilen Bu ödünç Para işlemleri Nasıl Yapılmalıdır: Personele iş akdi çerçevesinde gelecekteki ücretlerine mahsuben verilen avanslar Gelir Vergisi Kanunu’nun 61. maddesine göre ücret olarak sayılmıştır. **Bu durumda personele bir ay süreyle verilen borç paralar avans olarak değerlendirilip o ayın maaş bordrosundaki avans hanesine yazılarak maaşından mahsup yapılmalı, bir aydan daha uzun vadeli verilen borç paralar ücret olarak değerlendirilmeli ve personelin o ayki maaş bordrosuna eklenmelidir. Daha sonraki aylarda kendisinden kesilecek taksit miktarı kadar maaşı düşük gösterilerek bordrosu buna göre tanzim edilmelidir.**

Veyis DEMİR
S.M.MALİ MÜŞAVİR
BAĞIMSIZ DENETÇİ

